

номиката, било въ политиката, радикалдемократитѣ не веднажъ сж се питали въ ужасъ: това *културна* и *правова* държава ли е? Не, си отговоряха тѣ. Но за това не е крива държавата като *институтъ*, а сж *криви личноститѣ, които я управляватъ*. Намиратъ се у насъ „царедворци, блюдолизци, продажници“ и др., които дохождали на власт по благоволенieto на короната. И именно затова тѣ не хаятъ за „народнитѣ интереси“ и обръщатъ държавата отъ *културна* и *правова*, каквато трѣбва да бжде, въ орждие на „личния режимъ“. За да си остане държавата *културна* и *правова*, властѣта трѣбва да се поеме „отдолу“ — чрезъ народа.

Ето квинтесенцията на буржуазния демократизъмъ, който, въ чистия си видъ, е радикалдемократизъмътъ. Радикалдемократитѣ бълнуваха за единъ истински, „народенъ“ парламентъ и за една истинска демокрация. За да постигнатъ това, тѣ се втурнаха „между народа“ да му помагатъ икономически, културно и политически, като го просвѣтятъ и научатъ да знае и използва своитѣ права. Така може да се разбере и оправдае онази културна дейностъ, на която се предаде дребнобуржуазната интелигенция: кооперации, райфазенови каси, разни курсове за даване познания по занаятитѣ и пр. Сжщо даванитѣ редъ вечеринки, утра, сказки и пр. имаха за целъ, да възпитатъ политически „народа“. Лозунга бѣ: „Всрѣдъ народа!“

Общодѣлцитѣ почнаха да оспорватъ правото на животъ на радикалдемократитѣ, предъ които се бѣха отзовали, следъ изпжждането имъ отъ социалдемократията. Радикалдемократитѣ, отъ своя страна, пждѣха общодѣлцитѣ отъ собствената си кошара. Така се почна една глуха, подземна борба междѣ тѣзи две крила на буржуазния демократизъмъ, която не можеше да се разрастне до степенѣта на класова борба, тѣй като основата и на дветѣ бѣше дребната буржуазия. Тѣзи „враждуващи братя“, подъ напора на острата социалдемократическа критика, се обединиха, обединяватъ се и до сега, когато имъ се наложи да водятъ борба противъ революционното класово работническо движение, за да подчертаятъ, че между единитѣ и другитѣ нѣма сжществени принципиални различия.

Народното учителство, което сжщо страдаше отъ „неуредитѣ“ на държавата, не можеше да стои на страна отъ бунтарското настроение на дребната буржуазия. Още повече, че и то въ миналото имаше яки врѣзки съ „народа“, съ неговитѣ въжделения за укрепване на старото дребно стопанство. Отъ друга страна, народното учителство не виждаше друга обществена сила, отрицателно настроена къмъ държавата, която да му внушава довѣрие, че ще се бори за подобряване положението на себе си и на него. Пулсътъ на пролетарскитѣ борби бѣ тѣй слабъ още, че оставаше незабелѣзанъ за масата народно учителство. *Така учителството, подтикнато отъ мизерното си положение да дири подобрене на своя животъ, се среща на общественно-политическото поле съ съвременната дребна буржуазия и, плѣнено отъ нейната многочисленостъ и близостъ до неговата дотогавашна народническа психика, се удави въ нейната идеология. Голѣмата маса отъ учителството взе нейната идеология и стана нейнъ „вождъ по пѣтя на прогреса“.* Ето какъ и